

Kluczowe cechy systemowych programów zakończenia bezdomności.

*Prezentacja na spotkanie zespołu roboczego przy MRPIPS
6 września 2024 online*

Julia Wygnańska

Fundacja Najpierw Mieszkanie Polska

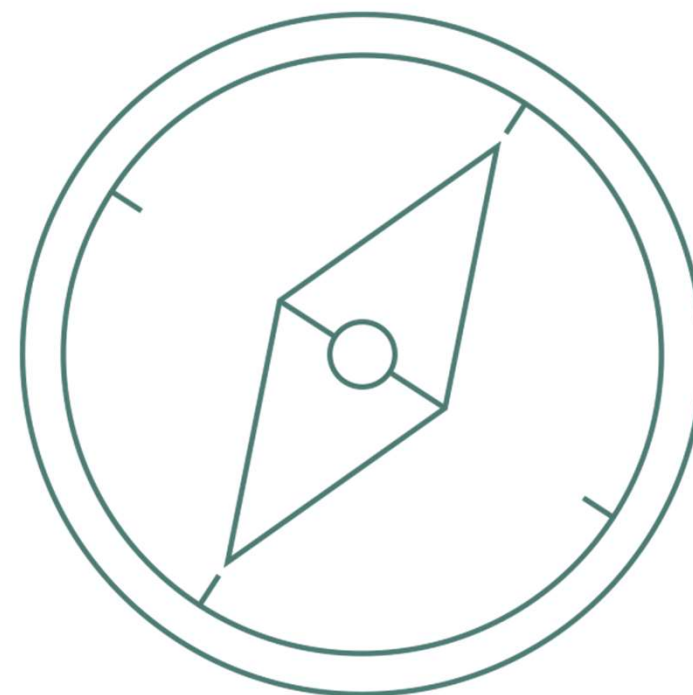
I. Czerpiące z „Najpierw mieszkanie”

Wszystkie krajowe polityki, które zaowocowały zauważalnym zmniejszeniem skali bezdomności:

- były oparte na paradygmacie „Najpierw mieszkanie”
- **co nie oznacza, że polegały na zastąpieniu wszystkich usług programami NM Pathways to Housing**
- Przykład: Finlandia

Dwa rozumienia NM:

- Program
- **KOMPAS**

NM jako specjalistyczny program

- NM jako specjalistyczny program wsparcia dla osób w określonej sytuacji życiowej i mieszkaniowej (długotrwała bezdomność, kryzysy zdrowia psychicznego).
- Pierwowzór/”oryginał”: Housing First Pathways to Housing
- Pilotáže/testowe wdrożenia/programy w Polsce:
 - Programy NM wdrażane przez TPBA w Gdańsku, Warszawie, Wrocławiu (2019-2021)
 - Program NM Fundacji Fundusz Współpracy (2020-2023)
 - Program NM Dzieła Pomocy Św. Ojca Pio (od 2020)
 - Mniejsze programy mieszkaniowe ze wsparciem nie używające nazwy NM

Polityki krajowe bazujące na NM jako programie

- Celem polityk/działań systemowych jest umożliwienie wdrażania konkretnych programów maksymalnie zbliżonych do „oryginału” Pathways to Housing.
- Przykłady: USA, Irlandia
- Na straży efektywności Programów NM stoją badania wierności wg. skali wierności. Aktualna skala jest z 2019 i była stosowana w Polsce w konsultacji wierności Programu NM Fundacji Fundusz Współpracy i Programu NM Dzieła Pomocy im. Św. Ojca Pio.
- Narzędziem wspierającym prowadzenie Programów NM jest autorska metoda **bieżącej konsultacji wierności** wypracowana i stosowana przez FNMP m.in. aktualnie dla Programu NM Dzieła Pomocy im. Św. Ojca Pio. W konsultacji wspieramy realizatorów poprzez wymianę doświadczeń i informacji zwrotnych między zespołem a ekspertem NM. Punktowe badanie wierności na skali jest elementem konsultacji.
- Link do wytycznych dla bieżącej konsultacji wierności (Pkt. 6)
<https://najpierwmieszkanie.org.pl/publikacje/strona/otwarty-model-rozdzial-v-wytyczne/>

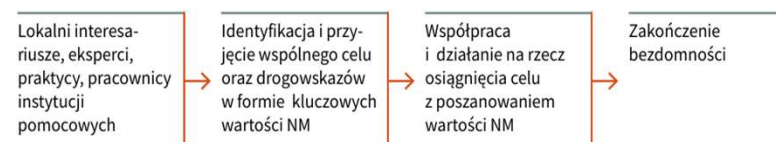

Źródło grafiki: Najpierw mieszkanie – Otwarty model zakończenia bezdomności, FNMP 2023
<https://najpierwmieszkanie.org.pl/o-metodzie/>

NM jako **KOMPAS** dla polityk krajowych

- Celem jest **zakończenie bezdomności**
- Pierwszą odpowiedzią na zagrożenie i doświadczenie utraty domu jest zapewnienie dostępu do mieszkania, miejsca które osoba w kryzysie będzie mogła nazywać domem oraz wsparcia, dzięki któremu nauczy się podejmować mądre decyzje prowadzące do utrzymywania się w mieszkaniu.
- Interwencje, programy, polityki są podporządkowane temu celowi np. gdy osoba w kryzysie bezdomności zgłasza się do OPS dostaje propozycję uczestnictwa w jakiejś formie programu mieszkaniowego – nie w schronisku.
- Celem nie jest wyłącznie skalowanie/upowszechnianie specjalistycznych programów NM
- NM jako kompas nie oznacza “rozwadniania NM” tylko dawanie szansy ekspertom, aktywistom w ich środowiskach lokalnych na wypracowanie zmiany w oparciu o ich wiedzę o lokalnym kontekście z wykorzystaniem wartości, które się sprawdziły na świecie.

Rysunek 2. Etapy kompasu

Źródło grafiki: *Najpierw mieszkanie – Otwarty model zakończenia bezdomności, FNMP 2023*
<https://najpierwmieszkanie.org.pl/o-metodzie/>

NM jako **KOMPAS** dla polityk krajowych

- To co wiąże kompas z ideą NM to przyjęcie wartości NM jako kierunkowych/drogowskazów dla lokalnych interesariuszy/ekspertów do wypracowywania/dopracowywania swoich pomysłów.
- Wartości NM są różnie ujmowane. W Otwartym Modelu Zakończenia Bezdomności FNMP wyróżniliśmy 6 wartości ->
- Ujęliśmy je w formie uniwersalnej, odnoszącej się do relacji człowieka z człowiekiem/ludźmi.
- Jest wiele sposobów kończenia bezdomności wg. jednej lub kilku wartości NM m.in. Programy NM, [#SpołecznaAgencjaNajmu](#), mieszkania ze wsparciem, pracę w środowisku, pogłębiony streetworking bazujący na relacji oraz asystenturę osobistą dla osób gospodarujących w lokalach miejskich np. Program FNMP Ambiwalencja.
- Wg. Otwartego Modelu również adaptowanie pojedynczych wartości NM w tradycyjnych programach przynosi dużą zmianę w efektywności działań kończących bezdomność.
- **Ważne jest aby interesariusze zorientowali się ile wartości NM już stosują i zapragnęli używać ich więcej aby stworzyć programy nie tylko poprawiające sytuację ludzi w kryzysie, ale dające realne szanse ludziom na jej trwałe zakończenie.**

WARTOŚCI „NAJPIERW MIESZKANIE”

Źródło grafiki: *Najpierw mieszkanie – Otwarty model zakończenia bezdomności, FNMP 2023*
<https://najpierwmieszkanie.org.pl/o-metodzie/>

II. Rządowe i wieloletnie

- Finlandia – 4 lata, ciągłość od 2008 r.
- Irlandia – 4 lata ciągłość od 2018

Źródło: FNMP

III. Wspólny cel

- Przyjęty przez wszystkich interesariuszy: właściwe ministerstwa, samorzady lokalne, podmioty prywatne, organizacje społeczne
- Określony względem zjawiska bezdomności np. zakończenie bezdomności określonej grupy/liczby ludzi
- Mierzalny: zmniejszenie bezdomności do poziomu xxx
- Nie w skali usług jakie mają być świadczone ...
- ...a jeśli tak, to ze wskazaniem na rzecz ilu osób i z jakim efektem.

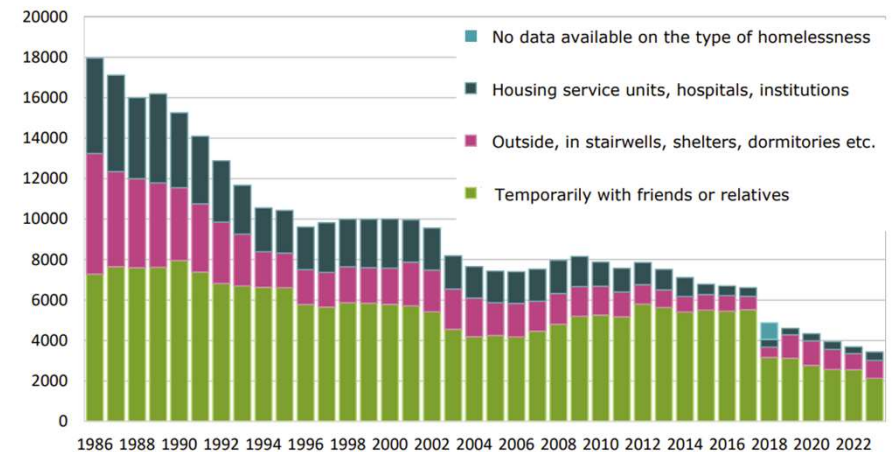

Figure 9. Development of forms of homelessness 1986–2023.

Źródło: Fińskie badanie skali bezdomności 2023:
<https://www.ara.fi/en/media/101>

III. Mierzalny cel z monitoringiem realizacji

- Odnoszący się do skali zjawiska bezdomności
- Określonej w diagnozie opartej na podstawach naukowych
- Ustalone dla każdego roku i każdej społeczności lokalnej

Table 4: Yearly breakdown of targets

Local Authority	2022	2023	2024	2025	2026	Total
Dublin city	80	79	79	79	79	396
Dún Laoghaire-Rathdown	17	17	17	17	17	85

Table 3: Number of Housing First candidates by region and local authority

Region	Total Adults	Local Authority	Total Adults
Dublin	707	Dublin City Council	396
		Dún Laoghaire-Rathdown County Council	85
		Fingal County Council	113
		South Dublin County Council	113

Table 2. Progress on achieving targets set out in the National Implementation Plan 2018-2021 (to end-October 2021)

Region	Targeted tenancies by Region	Local Authority	Targeted tenancies by local authority	Tenancies achieved to date
Dublin	273	Dublin City Council	150	258
		Dún Laoghaire-Rathdown County Council	33	48
		Fingal County Council	45	61
		South Dublin County Council	45	47

Źródło tabel: Housing First National Implementation Plan 2022-2026
Government of Ireland, gov.ie/housing

IV. Podział odpowiedzialności za realizację

- Finlandia:
 - 5 największych miast zobowiązało się do zakończenia bezdomności określonej liczby osób w określonym czasie
 - Każdy samorząd zapewnił ustaloną część finansowania lokalnie.
 - Rząd centralny zapewnił określoną część finansowania centralnie
- Podział zadań:
 - Rząd finansuje udostępnienie mieszkań (pożyczki, kredyty, dofinansowania)
 - Rząd nadzoruje i zleca monitoring i ewaluację
 - samorząd zapewnia substancję mieszkaniową
 - oraz finansowanie i zlecenie zapewniania wsparcia organizacjom specjalistycznym.

V. Eksperci, eksperci przez doświadczenie

- W planowaniu programu uczestniczą wszyscy interesariusze
- Mocno wspierane jest, poprzez stwarzanie możliwości dla uczestniczenia, udziału w procesie ekspertów przez doświadczenie
- Refundacja kosztów dojazdu, dieta/wynagrodzenie, osoby wspierające

Źródło zdjęcia: Facebook Dom Rondo Zielona Góra
<https://www.facebook.com/profile.php?id=100071050011866>

Dziękuję!

- Fundacja Najpierw Mieszkanie Polska od 2020
- W tym krótkim czasie zrealizowaliśmy samodzielnie lub we współpracy z partnerami samorządowymi 4 projekty.
- Zapewniamy:
 - wsparcie dla osób z doświadczeniem bezdomności według wartości NM – Program Ambivalencja
 - Wykonujemy ekspertyzy, badania na zlecenie instytucji publicznych
 - Prowadzimy Portal Najpierw Mieszkanie najpierwmieszkanie.org.pl/o-nas =>
- Obecnie realizujemy 3 projekty, od 1.10 kolejny
- Jesteśmy jedyną Polską organizacją, która w partnerstwie międzynarodowym uzyskała dofinansowanie w konkursie Komisji Europejskiej ESF+ [Social innovation practices to combat homelessness \(ESF-2023-HOMELESS\)](#). Na trzyletni Projekt SOLACE – CEE.
- Zapraszamy do współpracy!

AKTUALNOŚCI

- 03.07.2024 URZĘDNIKI INGERUJĄ W METODĘ NAJPIERW MIESZKANIE**
Pracownicy samorządów nie mają wpływu na wyznaczenie wartości NM – Program Ambivalencja. Porozumienie z Fundacją Najpierw Mieszkanie w Warszawie.
- 04.08.2024 KROKI DO DOMU ZE SCHRONISKĄ**
Wiosną 2024 roku Fundacja Najpierw Mieszkanie w Warszawie przeprowadziła badania i wypracowała rekomendacje dla samorządów.
- 26.07.2024 REKOMENDACJE WDRĄŻANIA NM - OTWARTY MODEL**
Rekomendacje dla samorządów w sprawie wdrażania metody Najpierw Mieszkanie w ramach Programu Ambivalencja.
- 24.07.2024 NM JAKO KOMPAS DEINSTYCUJONALIZACJI**
Wartości NM jako narzędzie do deinstytucjonalizacji i zmiany w systemie wsparcia osób z doświadczeniem bezdomności.
- 18.07.2024 SPRAWOZDANIA FINANSOWE I MERYTORYCZNE FNMP 2023**
Raport Fundacji Najpierw Mieszkanie Polska z działalności w 2023 roku.
- 08.07.2024 WROCŁAWSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ O DROGACH DO DOMU**
Wrocławskie Centrum Pomocy Społecznej realizuje program wsparcia osób z doświadczeniem bezdomności.
- 08.07.2024 MIEJSKI KORONER W POZNANIU**
Miasto Poznań realizuje projekt wsparcia osób z doświadczeniem bezdomności.
- 06.07.2024 WSTĘPNE WNIOSKI Z BADAŃ NA LICZBY OSÓB BEZDOMNYCH 2024**
Wstępne wyniki badań na liczbę osób z doświadczeniem bezdomności w 2024 roku.
- 01.07.2024 FUNDUSZ NAJPIERW MIESZKANIE**
Fundacja Najpierw Mieszkanie w Warszawie ogłasza konkurs na projekty.
- 26.06.2024 BYCIE W MIESZKANIU**
Projekt wsparcia osób z doświadczeniem bezdomności w Warszawie.
- 17.06.2024 W WARSZAWIE POTRZEBA NAJPIERW MIESZKANIA**
W Warszawie istnieje potrzeba na najpierw mieszkanie.

PROJEKTY

- MIEDZYNARODOWE SIECIOWANIE NA RZECZ WARTOŚCI NM W POLSCE**
Działanie realizowane w ramach projektu międzynarodowego sieciowania na rzecz wartości NM w Polsce.
- WARTOŚCI NM NOWE ROZWIĄZANIA KONCZĄCE BEZDOMNOŚĆ**
Fundacja Najpierw Mieszkanie Polska otrzymała dofinansowanie z budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego.
- PROGRAM AMBIWALENCJA**
Program wsparcia osób z doświadczeniem bezdomności według wartości NM – Program Ambivalencja.
- BADANIE POTRZEB OSÓB BEZDOMNOŚCI**
Badanie potrzeb osób z doświadczeniem bezdomności w Warszawie.
- WSPARCIE DLA OSÓB Z UKRAJINY**
Wsparcie dla osób z Ukrainy w Warszawie.
- BEZDOMNOŚĆ REALNE FOTOGRAFIE**
Projekt realizowany przez Fundację Najpierw Mieszkanie w Warszawie.
- WARSZAWSKIE PARTNERSTWO NM FFW**
Projekt realizowany w Warszawie w ramach Programu Ambivalencja.
- NAJPIERW MIESZKANIE – RZECZNICTWO OPARTE NA DOWODACH**
Projekt realizowany w Warszawie w ramach Programu Ambivalencja.